

KAUNO R. EŽERĖLIO LOPŠELIS-DARŽELIS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

2016
Ežerėlis

TURINYS

Bendrosios nuostatos.....	3
Ikimokyklinio ugdymo principai	5
Tikslas ir uždaviniai.....	5
Ugdymo turinys, metodai ir priemonės	6
Sveikatos saugojimo kompetencija.....	6
Socialinė kompetencija.....	11
Komunikavimo kompetencija	15
Pažinimo kompetencija.....	18
Meninė kompetencija.....	23
Ugdymo pasiekimai ir vertinimas.....	25
Naudota literatūra ir šaltiniai.....	28

I.BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjo pavadinimas.

Ežerėlio lopšelio-darželio steigėjas – Kauno rajono savivaldybės taryba.

Ežerėlio lopšelis-darželis (toliau MOKYKLA) – ikimokyklinė biudžetinė įstaiga, viešasis juridinis asmuo, turintis savo antspaudą ir sąskaitą banke.

Mokyklos grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Mokyklos tipas – lopšelis-darželis.

Pagrindinė mokyklos veiklos sritis – švietimas, rūšis – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas, ugdymo forma – dieninė.

Mokyklos adresas: Kauno g. 20b, Ežerėlis, Kauno r., tel. (8-37) 534266, el. p.

ezereliodarzelis@gmail.com. Sukurtas įstaigos internetinis tinklapis www.ezereliodarzelis.lt padeda informuoti ir šviesti ugdytinių tėvus, bendruomenę, visuomenę.

2. Vaikai ir jų poreikiai.

Lopšelyje-darželyje ugdomi 1-6 metų vaikai. Veikia ankstyvojo ugdymo grupė, kurioje ugdomi 1-3 metų vaikai. Trys ikimokyklinio ugdymo grupės, kuriose ugdomi 3-4, 4-5, 5-6 metų vaikai. Specialiųjų poreikių vaikus, turinčius kalbos ir komunikacijos sutrikimų, ugdo logopedas. Sutrikimų šalinimo būdus, metodus, formas, priemones logopedas renka atsižvelgdamas į vaiko kalbos ir komunikacijos sutrikimą, gebėjimų lygį, amžių. Dauguma, mokyklą lankančių vaikų, auga palankioje socialinėje aplinkoje. Ir tik keletas vaikų – iš socialiai remtinų šeimų. Ugdymas orientuotas į vaiko poreikių tenkinimą: žaisti, eksperimentuoti, patirti, atrasti, aktyviai reikštis įvairiomis meninėmis priemonėmis, būti pastebėtiems, pripažintiems. Palaikomi individualūs, unikalūs „vaikiški“ mokymosi būdai.

3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.

Mokykloje dirba ikimokyklinio ugdymo auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, logopedas, meninio ugdymo pedagogas, turintys aukštesnįjį ar aukštąjį bakalauro išsilavinimą. Pedagogai yra įgiję vadybos, mokytojo, vyresniojo mokytojo kvalifikacines kategorijas. Pedagogai nuolat kelia savo kvalifikaciją savarankiškai, dalyvauja kvalifikacijos kėlimo renginiuose, semiasi patirties iš kolegijų. Tai suteikia galimybę nuolat keistis, tobulėti ir ieškoti naujų, progresyvių vaiko ugdymo būdų.

Mokykla palaiko glaudžius ryšius su miestelio Kultūros centru, biblioteka, senelių namais, vidurine mokykla. Pedagogai inicijuoja, organizuoja ir dalyvauja rajono mastu organizuojamuose renginiuose.

Vaikų ugdymo procese akcentuojami esminiai pedagogo veiklos principai ir uždaviniai:

*kurti žaidybines aplinką – paruošti saugią vietą veiklai, parinkti priemones, žaislus;

*skatinti vaikus žaisti, žaisti kartu su jais;

*įsiklausyti į vaikų siūlomą žaidimų tematiką, padėti pasirinkti žaislus, žaidimus;

*ieškoti vaikų veiklai motyvavimo priemonių;

*savo pavyzdžiu rodyti kaip bendrauti: pasisveikinti, padėkoti, paprašyti, pagirti, atsiprašyti; skatinti vaikų pirmuosius, savarankiškus dorovinius bei estetinius vertinimus;

*stebėti, fiksuoti, analizuoti vaikų veiklą;

*supažindinti tėvus su vaiko gebėjimais ir pasiekimais.

*inspiruoti (pasiūlyti idėją, sudominti trumpalaikiais ir ilgalaikiais gamtos stebėjimais, sukurti problemine situacija, paskaityti literatūros kūrinį, paprašyti vaikų pagalbos ir kt.) vaikų veiklą mažomis grupelėmis;

*taikyti vaikų veikloje informacines komunikacines technologijas;

*supažindinti vaikus su įvairiais mokymosi būdais, skatinti vaikus rinktis ir išbandyti įvairias priemones, eksperimentuoti;

*turtinti vaiko patirtį: pokalbiai vaikams aktualiomis temomis, išvykos, stebėjimai, grožinės literatūros, tautosakos skaitymas, paveikslėlių žiūrėjimas, matytų televizijos laidų, filmų aptarimas, vaikų teatro pasirodymų organizavimas;

*skatinti vaikų savarankiškumą;

*organizuoti judrius ir ramius žaidimus, estafetes, varžytuves, sporto, sveikatinimo pramogas, akcijas;

*sužadinti vaiko kūrybiškumą;

*rengti kartu su vaikais vaikų darbėlių parodėles;

4. Įstaigos savitumas

Mokyklos savitumą išryškina misija – ugdyti dorą, savarankišką, atsakingą, kūrybingą ir laisvą, demokratiškoje aplinkoje asmenybę, užtikrinant saugią ir sveiką ugdymo(si) aplinką, puoselėjant dorines ir tautines tradicijas.

Plėtojant vaiko įvairias kompetencijas, bendradarbiaujama su socialiniais partneriais: Ežerėlio pagrindine mokykla, biblioteka, kultūros centru, seniūnija, senelių slaugos namais.

Ugdymo procesui įtaką daro ir socialinė-kultūrinė aplinka. Kviečiama apsilankyti besidominčius asmenis, informuojama apie teikiamas paslaugas, įstaigos pasiekimus, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo privalumus. Programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą: poreikį žaisti, judėti (1-3 m.), kurti, pažinti, eksperimentuoti (4-6 m.); kaimo vaikų poreikį bendrauti su bendraamžiais, poreikį kalbėti gimtąja tarme, pažinti Ežerėlio seniūnijos apylinkes ir jos žmones, sužinoti apie savo krašto etnines vertybes, kiekvieno vaiko individualius poreikius.

Ankstyvojo amžiaus vaikams sukurta aplinka, tenkina jų emocinius, pažinimo ir judėjimo poreikius. Ikimokyklinio amžiaus vaikams: įrengta atskira sporto salė, tenkinanti vaikų pažinimo ir judėjimo poreikius. Darželio aplinka aprūpinta įvairiomis priemonėmis, skatinančiomis vaiko aktyvumą, norą pažinti, stebėti, kurti, tyrinėti, ieškoti, atrasti, bendrauti ir bendradarbiauti. Ugdymo(si) priemonės tikslingos, veiksmingos, ekonomiškos, įvairios, keičiamos pagal galimybę, atnaujinamos pagal individualius ir bendrojo naudojimo poreikius. Priemonės grupėse išdėstytos taip, kad vaikams būtų prieinamos, skatintų norą žaisti, veikti, ieškoti, tirti, atrasti, pažinti. Įstaigos bendruomenė suinteresuota integracijos vyksmu.

Meninė veikla įstaigoje yra ugdymo kryptis – skatinanti pasaulėjautą, vaiko, gėrio ir blogio suvokimą. Šios veiklos dėka vaikai turi galimybę ne tik turtinti savo įgūdžius vaizduojamojoje veikloje, bet ir per pojūčių aktyvinimą ir emocijų būsenų pažinimą pažinti save ir jį supantį pasaulį.

Pedagogai pažindami kiekvieną vaiką, individualųjį raidos bei vystimosi tempą ir suvokę jo poreikius ir galimybes, numato individualias ugdymo skirtybes integravimo principu. Ugdymo turinio pamatas – žinios, mokėjimai ir įgūdžiai, būtini sėkmingai vaiko socializacijai. Dienos ritmas ir veikla lanksčiai derinami su vaiko poreikiais, interesais ir galimybėmis.

Rengiant programą buvo atsižvelgiama ir į Kauno rajono savivaldybės regiono savitumą. Mes gyvename miško apsuptame miestelyje Ežerėlyje, kur turime galimybę vaikščioti po puikius miško takelius. Netoli lopšelio darželio matosi durpyno laukai. Tiesiog vaikai mato iš įstaigos teritorijos, kaip vežamos geležinkeliu durpės gamybai.

5. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Ugdymas organizuojamas vadovaujantis humanistinės pedagogikos holistiniu (visuminiu) požiūriu į ugdomą asmenybę jos saviraidos procese. Humanistinė pedagogika vaiką priima tokį, koks jis yra.

Esminė priemonė tikslui pasiekti yra bendravimas, kuris teikia vaikams kasdienį džiaugsmą, stiprina jų asmenybę, dovanoja jiems pasirinkimo laisvę, įžiebia bendradarbiavimą.

Ugdymas nukreiptas į vaiko individualią pažangą be prigimčiai svetimos prievartos ir visų su ja tiesiogiai susijusių priemonių.

Tėvai pageidauja, kad vaikai, lankantys mokyklą ir praleidžiantys joje didžiausią dalį dienos, būtų ugdomi visapusiškai, kad būtų atsižvelgiama į vaikų individualumą, unikalumą, atsineštą patirtį iš šeimos, kad buvimas mokykloje vaikams būtų saugus, teikiantis džiaugsmo.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

***Visuminio integralaus ugdymo principas** – siekiama įvairių (kūrybinių, pažintinių, fizinių, emocinių) vaiko galių plėtotės, tikslingai formuojant vaiko vertybines nuostatas, jausmus, mąstymą ir elgseną. Užtikrinama visų ugdymo sričių daroma.

***Individualizavimo principas** – pripažįstama ir puoselėjama vaiko individualybė; visiems lopšelių-darželių lankantiems vaikams sudaromos galimybės ugdytis pagal savo gebėjimus, poreikius, amžių, parenkant metodus, turinį, pritaikant aplinką.

***Tęstinumo principas** – programa orientuota į šeimoje pradėto pozityvaus vaiko ugdymo(si) tęsą bei dera su Priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Užtikrinamos kiekvienam vaikui vienodos galimybės įgyti pradinįs įgūdžius, gebėjimus, nuostatas ir suteikiamos palankios visiems vaikams galimybės ugdytis;

***Atsinaujinimo** – vaikų ugdymas atviras, kritiškai vertinantis ir priimančias naujoves, išsaugantis dorovės normas bei tautiškumo branduolį. Ugdymo turinys nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais. **Sistemiškumo ir nuoseklumo** – ugdymas moksliai pagrįstas: einama nuo lengvo prie sunkaus, nuo žinomo prie nežinomo.

***Įvairovės** – vaiko ugdymas grindžiamas formų įvairove, sudaromos sąlygos plėtoti gebėjimus ir kompetencijas.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas: atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinti judėjimo, aktyvumo poreikį, plėtoti saugios ir sveikos gyvenimosi įgūdžius;
2. pažinti vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pripažinti ir gerbti vaikų kultūrą, vaikiškumą;
3. skatinti individualią vaiko fizinę, intelektinę, socialinę, emocinę raidą;
4. skatinti vaiko saviraišką ir kūrybiškumą;
5. taikyti tokius pasiekimų ir pažangos vertinimo metodus, kurie padėtų vaikui tobulėti, sėkmingai vystytis ir užtikrinti sąlygas visiems vaikams gerai pasirengti mokymui(si) mokykloje.
6. atskleisti šeimai vaiko gyvenimo grupėje ypatumus, supažindinti su sąlygomis, drauge ieškoti bendrų ugdymo poveikio vaikui priemonių;

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo turinys pateikiamas atsižvelgiant į vaiko visuminį pasaulio suvokimą ir yra orientuotas į vaiko gyvenimui ir ugdymui (si) reikalingų penkių kompetencijų - sveikatos saugojimo, socialinės, pažinimo, komunikavimo bei meninės - plėtotę. Programos ugdymo turinyje numatėms vaiko esmines nuostatas ir gebėjimus, vaiko veiksmas. Vaikų ugdymo metodai nukreipti į visuminį vaiko ugdymą, taikoma integruoto ugdymo sistema. Ji teikia optimalias sąlygas ikimokyklinio ugdymo tikslų realizavimui. Ši sistema atitinka vaikų amžiaus psichologines savybes – padeda suvokti aplinką kaip visumą. Ja

vadovaujantis galima vaikams įdomiau pateikti ugdomąją medžiagą, vaikai gali aktyviau bendrauti, praturtinti ugdomąjį procesą savo idėjomis. Daug dėmesio skiriama įgūdžių, gebėjimų ugdymui, komunikavimui. Auklėtojai integruotas ugdymas leidžia kūrybiškai sieti programos reikalavimus su vaikų sumanymais ir savo idėjomis.

Ikimokyklinio ugdymo programoje ugdymo turinys orientuotas į ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų galimybes ir augimą, sudarytas pagal kompetencijas, atrinktos ir sugrupuotos vaiko veiksenos. Siūloma abstrakti tematika, kurią pedagogai, atsižvelgdami į vaikų iniciatyvas ir tėvų pasiūlymus, konkretina ir detalizuoja, papildo grupių savaitės veiklos planuose. Planuojant ugdymą, vadovaujama pasirinktu planavimo principu – teminiu, projektiniu, mišriu, orientuojantis į ugdytinas kompetencijas: komunikacinę, sveikatos, pažinimo, meninę ir socialinę.

Programos tikslas ir uždaviniai bus įgyvendinti taikant aktyvius ugdymo metodus, kurie padės skatinti vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą tyrinėti, aiškintis, interpretuoti, laiduojantys gerą emocinę atmosferą, skatinantys nebijoti klysti, leidžiantys kiekvienam vaikui patirti sėkmę:

Ugdymas ir ugdymasis žaidimu: žaidimas – vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Palankios vaiko žaidimui aplinkos sudarymas, ugdančiųjų priemonių keitimas, vaiko sumanyto žaidimo palaikymas, plėtojimas, naujų sumanymų skatinimas, pedagogo bendravimas su vaiku.

Teigiamos atmosferos sukūrimas, kur kiekvienas vaikas jaučiasi gabus, reikšmingas, mylimas;

Šeimos ir pedagogų bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, siekiama bendradarbiavimo ir partnerystę grįstų santykių kūrimo, įsiklausymo į vienas kito poreikius ir interesus, kultūrinės ir socialinės šeimos aplinkos, vaiko ugdymo tradicijų pažinimo.

Kūrybinė pedagogo ir vaiko sąveika: pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt.

Ugdymo turiniu siekiama atskleisti vaikui žinių pasaulį, vystyti jo įvairius gebėjimus bei įgūdžius ir formuoti vertybines nuostatas.

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

Fizinis aktyvumas

Esminė nuostata

Noriai, džiaugsmingai juda.

Esminis gebėjimas

Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Mėgsta aktyvų judėjimą, judėjimas jiems teikia džiaugsmą</p>	<p>Pratinasi eiti įveikdamas kliūtis: perlpti per lazda, eiti lenta, suoliuku, lipti į kalniuką, leistis nuo jo. Šokinėja vietoje abiem kojom. Peršoka per 15 cm horizontalią kliūtį. Lipa laiptais laikydamasis turėklų, o vėliau ir nesilaikydamas.</p> <p>Išbando įvairius judėjimo būdus: eina pirmyn, į šalį, pristatomu žingsniu, kryžminiu žingsniu, aukštai keliant kelius, mojančiomis kojas atgal, pritūpus, atbulomis.</p> <p>Šliaužia, ropoja grindimis, nuožulniai ir lygiagrečiai pakeltomis plokštumomis, lenda pro įvairaus dydžio ir formos kliūtis.</p> <p>Lipa gimnastikos sienele, perlipa ant įvairių minkštų statinių.</p> <p>Atlieka įvairius šuoliukus abiem kojom, peršoka nuo vieno daikto ant kito, peršoka nedideles kliūtis, šoka į aukštį, į tolį.</p> <p>Žaidžia judriuosius žaidimus greičiui, jėgai, vikrumui, koordinacijai, statikai, smulkiajai motorikai, bendravimui lavinti, siužetinius žaidimus.</p> <p>Juda sveikatingumo ratu darželio kieme.</p> <p>Atlieka jėgos, greitumo, vikrumo, lankstumo, koordinacijos lavinimo judesius su papildomu inventoriumi.</p> <p>Dalyvauja projektuose ir akcijose ir akcijose sveikatos ir judėjimo temomis.</p>
<p>Kontroliuoja ir koreguoja savo kūno padėtį sėdint, stovint, einant</p>	<p>Susikibę rankomis juda rateliu, įsikibę vienas kito juda vorele, sustoję atlieka judesius.</p> <p>Įsisavina, supranta taisyklingos laikysenos reikalavimus, laikosi jų visos dienos eigoje.</p> <p>Atlieka nugaros, pilvo, krūtinės, pečių juostos raumenų harmoningą stiprinimą sudarydami "raumenų korsetą", taisto pedagogo nurodytas klaidas, stengiasi judesius atlikti tiksliai ir teisingai.</p> <p>Atlieka statinius ir dinامينius pėdų ir blauzdų stiprinimo pratimus, įveikiant savo kūno svorį.</p> <p>Korekcinius pratimus atlieka žaisdami judriuosius, siužetinius žaidimus, namuose, kasdienėje veikloje.</p> <p>Avi tinkamą avalynę.</p>
<p>Geba orientuotis erdvėje</p>	<p>Paima žaislus ir su suaugusiojo pagalba padeda juos į vietą.</p> <p>Žino, kas tai yra žemėlapis, supranta žemėlapi spalvas, pagrindinius ženklus.</p>

<p>Geba perteikti savo fizinės sveikatos stiprinimo patirtį kitomis priemonėmis</p>	<p>Mokosi taisyklingai laikyti žemėlapi, kad tai, kas yra prieš juos vietovėje, būtų prieš juos ir žemėlapyje. Keičiant ėjimo ar bėgimo kryptį, keičia ir žemėlapio padėtį. Atlieka teorines orientavimosi užduotis, skirtas ženklų, spalvų pažinimui tobulinti, atminčiai lavinti, suvokimo greičiui skatinti. Orientuodamiesi darželio kieme susipažįsta su čia augančiais augalais.</p> <p>Moka ridenti kamuolį, stumti mašinėlę ar vežimėlį ir eiti paskui jį. Geba žaisti pritūpęs. Piešia sporto tema. Sportuodami ir atsipalaidavimo metu atlieka kalbos, dainavimo užduotis. Dalyvauja sporto šventėse, sveikatos dienose, projektuose, akcijose, viktorinose.</p>
<p>Atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija</p>	<p>Išmoksta važiuoti triratuku. Atsega ir užsega rūbų sagas, batų segtukus Išlaiko pusiausvyrą, derina rankų judesius. Stovėdamas meta, spiria kamuolį. Judriosios veiklos metu meta į taikinį, sega prie juostos segtukus, riša juosteles, kljuoja lipdukus ir pan. Lavina smulkiosios motorikos raumenis rašydamas molyje, smėlyje su pagaliukais, akmenukais, ir kita gamtine medžiaga. Piešia smulkius ornamentus, atlieka užduotėles pratybų sąsiuvinukuose. Piešdamas, kopijuodamas, bandydamas rašyti mokosi taisyklingai laikyti pieštuką.</p>

Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai

Esminė nuostata

Noriai įvaldo sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminis gebėjimas

Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu. Prižiūri savo išorę: prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
<p>Pažįsta savo kūną, domisi sveikata</p> <p>Žino asmens higienos taisykles ir jų laikosi</p>	<p>Turi aiškų savo kūno vaizdą. Skiria savo asmeninius daiktus. Mokosi ir nori būti tvarkingi, laikosi švaros, deramai prižiūri savo kūną ir drabužius. Susipažįsta su kūno dalimis, vidaus organais, žino jų paskirtį. Taiko sveikos gyvensenos įgūdžius kasdieniniame gyvenime.</p> <p>Mokosi rūpintis kūno švara, naudotis higienos reikmenimis. Jaučia, kada nori „ant puoduko“, suaugusiajam padedant naudojami tualetu. Pažįsta higienos reikmenis (muilas, rankšluostis, nosinė, šukos ir t.t.) ir padedamas suaugusiojo jais naudojami. Skaito kūrinėlius apie dantukų priežiūrą, mokosi taisyklingai valyti dantis. Prižiūri savo rūbelius ir kitus asmeninius daiktus, kad jie būtų švarūs, tvarkingi. Su suaugusiojo pagalba ir savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.</p>

	<p>Tvarkingai naudojasi tualetu, dažnai plauna rankas. Savarankiškai ir su suaugusiojo pagalba mokosi prižiūrėti plaukus. Suaugusiojo padedami išsiaiškina regos saugojimo principus: kokiomis sąlygomis reikia skaityti, kiek laiko galima žiūrėti televizorių ar žaisti kompiuteriu, kada reikia akinių nuo saulės, kokie pratimai stiprina regėjimą. Klausydami įvairaus garsumo ir stiliaus muzikos ir analizuodami savo pojūčius, suranda visai grupei priimtina variantą</p>
<p>Žino sveikos mitybos principus</p>	<p>Geria iš puodelio. Valgydamas naudoja šaukštą, nusišluosto servetėlę. Žino, kad negalima valgyti rasto maisto. Padedami suaugusiojo įvairių veiklų metu sužino apie maisto produktų poveikį sveikatai. Gamina ir ragauja įvairius patiekalus. Iš paveikslėlių sudaro patiekalų receptus, meniu. Dėlioja vaisių, daržovių loto. Padedamas suaugusiojo sudeda sveikos mitybos piramidę. Dalyvauja darželyje rengiamose sveikos mitybos viktorinose, kūrybinėse rudens gėrybių parodėlėse.</p>
<p>Supranta grūdinimosi svarbą</p>	<p>Atpažįsta savo drabužėlius. Suaugusiojo padedamas mokosi tinkamai apsirengti. Eina pasivaikščioti bet koku oru. Atlieka užduotis su vėsiu ir šiltu vandeniu. Stebi, koku oru kuo apsirengę, apsiavę, tyrinėja kūno pojūčius. Saugosi žalingo saulės spindulių poveikio įvairiomis priemonėmis. Skaito grožinės literatūros kūrinėlius apie grūdinimosi svarbą, kuria inscenizacijas.</p>
<p>Supranta, kas tai yra sveika ekologiška aplinka</p>	<p>Stebi aplinką, samprotauja, kas jiems sukelia gerus jausmus, o kas nepatinka. Stebi ir prižiūri darželyje augančius augalus, sužino apie jų poveikį sveikatai. Prižiūri augančius vaistinius augalus, mokosi juos rinkti, ruošti žiemai. Turi galimybę pažinti juos įvairiais pojūčiais: liesti, uosti, ragauti. Ruošia vaistingųjų augalų arbatos receptus, piešia ar užrašo juos kortelėse. Klausosi skaitomų pasakėlių apie vaistingus augalus iš knygelės „Mažosios burtininkės vaistažolės”. Sužino, kaip reikia elgtis gamtoje, kad nepadaryti jai žalos. Supranta, kad gamtos niokojimas vėliau sukelia žalą žmogui. Įgyja žinių apie buitinių atliekų rūšiavimą.</p>

Problemų sprendimas

Esminė nuostata

Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.

Esminis gebėjimas

Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Suvokia jausmų įtaką žmogaus sveikatai</p>	<p>Pradeda suprasti apibūdinimus: gražus, geras, mylimas, išdykęs ir pan. ir geba save vertinti.</p> <p>Suvokia jausmų įvairovę, mokosi suprasti, kad visi turi jausmus.</p> <p>Žaidžia jausmų žaidimus: „Ką žinome vieni apie kitus?“, „Jausmai“, „Aš turiu pilve pyktį ir t.t.“.</p> <p>Mokosi valdyti savo jausmus: išreikšti žodžiais, piešiniais, vaidyba, muzika.</p> <p>Piešia savo kūno siluetą, nupiešia širdį, plaučius, smegenis ir pavaizduoja tą kūno dalį, kur gyvena jausmai.</p> <p>Stengiasi suprasti ir apibūdinti savo savijautą, reikalui esant kreiptis į suaugusiųjų pagalbą.</p>
<p>Savitai sprendžia iškilusias problemas</p>	<p>Moka išvengti kliūčių.</p> <p>Teisingai rengiasi panaudodamas paties susikurtus ir suaugusiojo parodytus būdus.</p> <p>Stebi savo laikyseną veidrodyje gulint, sėdint, stovint, ją tyrinėja, kontroliuoja.</p> <p>Mokosi nepasimesti erdvėje, o pasimetus – ieškoti išeities.</p> <p>Sprendžia galvosūkius, dalyvauja viktorinose, konkursuose, savitai argumentuoja.</p>

Iniciatyvumas ir atkaklumas

Esminė nuostata

Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.

Esminis gebėjimas

Savo iniciatyva pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Judėdami erdvėje ją tyrinėja, džiaugsmingai eksperimentuoja judesiu</p>	<p>Keičia judėjimo kryptį, išvengia kliūčių, juda aplink daiktus, po jais, virš jų, pralenda pro juos.</p> <p>Suvokia kūno padėtį erdvėje, ją keičia pagal sumanymą arba nuorodą.</p> <p>Bando derinti kūrybinį judėjimą dviese, trise.</p> <p>Eina suaugusiojo parengtu „pratimų taku“, atlieka parodytus judesius ir sugalvoja savus.</p> <p>Eksperimentuodami atranda naujus judėjimo būdus, kuria judėjimo variantus.</p>

<p>Savarankiškai pasirenka ir plėtoja judriąją veiklą</p>	<p>Patys susikuria ir įveikia įvairius kliūčių ruožus. Ieško sunkumų, todėl lipa ant smulkių daiktų, eina atbulas, užsimerkęs, spraudžiasi tarp baldų. Išbando savo galimybes panaudodami aplinkoje esančias priemones. Priemones judriajai veiklai panaudoja siužetinių žaidimų plėtojimui. Patys pasirenka ir išbando įvairias sporto šakas. Dalyvauja projekte „Renkuosi, nes žinau“. Susipažįsta su olimpinėmis idėjomis, pagrindinius principus pritaiko savarankiškoje veikloje.</p>
---	--

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

Savivoka ir savigarba

Esminė nuostata

Save vertina teigiamai.

Esminis gebėjimas

Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
<p>Supranta savo tapatumą</p>	<p>Vadina save vardu, kalba pirmuoju asmeniu. Gali pasakyti, kas jis – berniukas ar mergaitė.</p> <p>Atpažįsta save nuotraukoje, veidrodėlyje, rodo piršteliu, atpažįsta ir parodo šešias ir daugiau savo kūno dalių.</p> <p>Stebi savo kūną, apibūdina jo ypatybes. Atranda savo panašumus ir skirtumus su kitais vaikais.</p> <p>Pasakoja apie savo pomėgius, būdo bruožus, gabumus.</p> <p>Keičiasi informacija, mintimis, nuomone, diskutuoja įvairiais klausimais.</p> <p>Tyrinėja, kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi: matuojasi savo ūgį, sveriasi, daro pėdų ir delnų atspaudus.</p> <p>Pokalbių metu sužino, kad žmonės būna įvairių tautybių, kalba kita kalba, laikosi kitokių tradicijų, mokosi būti jiems tolerantiški.</p> <p>Sužino, kaip atsiranda nauja gyvybė.</p> <p>Stengiasi suprasti, kad visi vaikai svarbūs ir turi lygias teises. Sužino, kad gali kreiptis pagalbos, kai pažeidžiamos jo teisės.</p>
<p>Pasitiki savimi, suvokia savo išskirtinumą</p>	<p>Parodo savojo „aš“ stiprumą, kai susilaiko neverkęs po griuvimo, kai sako „ne“ į suaugusiojo prašymą arba draudimą.</p> <p>Kviečia draugus žaisti, derina sumanymus, veiksmus, keičiasi informacija.</p> <p>Aktyviai demonstruoja savo gebėjimus įvairių veiklų metu.</p> <p>Mokosi pasakyti komplimentus sau ir kitiems.</p> <p>Įvairių veiklų metu tampa vedančiuoju, autoriumi ir pan.</p> <p>Mokosi suvokti savo unikalumą ir priklausymą grupei.</p>

Emocijų suvokimas ir raiška

Esminė nuostata

Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminis gebėjimas

Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus bei jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, atpažįsta ir įvardina kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsiliiepti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
<p>Geba išsakyti ir kitaip išreikšti savo jausmus, nuomonę, sumanymus.</p>	<p>Pažįsta ir pavadina kai kuriuos savo jausmus, išreiškia juos bendraudamas. Vaikas tyrinėja savo kūną, jausmus, mintis, kalbą. Aktyviai plėtoja savo ar suaugusiųjų pasiūlytas idėjas, atskleisdamas savo jausmus, norus, polinkius. Žaisdamas ir veiklos metu savo jausmus išreiškia verbalinėmis ir neverbalinėmis priemonėmis: gestais, simboliais, mimika ir pan. Žaidžia žaidimus, skirtus išmokti valdyti emocijas. Savo emocijas ir jausmus perteikia dailės priemonėmis. Vaikas stebi kitus, jų nuotaiką, elgseną, analizuoja, aptaria. Atlieka įvairius draminius vaidmenis, atkreipdami dėmesį į kalbą, mimiką, gestus.</p>
<p>Atpažįsta ir įvardija kitų emocijas ir jausmus, tinkamai reaguoja</p>	<p>Sužino, kad yra našlaičių, gyvenančių globos namuose, užjaučia juos. Klausydami skaitomų kūrinių mokosi užjausti vienišą ir atstumtą, jam padėti. Stengiasi suprasti kitų jausmus ir jų neužgauti. Mokosi parodyti dėmesį artimiems žmonėms įvairių progų metu.</p>

Savireguliacija ir savikontrolė

Esminė nuostata

Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį.

Esminis gebėjimas

Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimui, veiklai, įsiaudrinęs geba nusiraminti, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
<p>Gerbiamas ir suaugusiųjų. Derina su kitais savo norus ir veiksmus.</p>	<p>Vaikas tariasi dėl taisyklių ir stengiasi jų laikytis. Jei reikia, kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Drauge su kitais kuria meninius projektus, bendrus darbelius. Su suaugusiojo pagalba mokosi rasti išeitį iš sudėtingos padėties, tobulina, vykdo paprastus suaugusiojo nurodymus. Tyrinėja, kuo žmonės panašūs ir kuo skiriasi. partneriškumo ir bendradarbiavimo gebėjimus. Žaidimų metu modeliuoja situacijas iš gyvenimo, literatūros kūrinių, sugalvoja daug tinkamų išeičių. Mokosi suvokti, kas yra draugystė ir draugai.</p>

<p>Geba numatyti poelgių pasekmes sau ir kitiems</p> <p>Savarankiškai ir atsakingai atlieka jam patikėtas užduotis</p>	<p>Stengiasi suprasti, kas yra paslaptys ir kodėl jas reikia saugoti.</p> <p>Supranta klausimus: kas? kur?, neiginius : ne, negalima.</p> <p>Įsitemina grupės, darželio taisyklės.</p> <p>Stebėdami aplinką, klausydami skaitomų grožinės literatūros kūrinėlių mokosi suprasti neigiamas blogo elgesio pasekmes.</p> <p>Stengiasi sutvarkyti žaislus, padėti daiktus į vietas, kad kiti galėtų jais naudotis.</p> <p>Turi informacijos, kaip galima susitvarkyti.</p> <p>Mokosi kontroliuoti savo elgesį: kalba švelniai, vengia šiurkštumo, irzlumo.</p> <p>Mokosi suvokti ir atpažinti rizikingas situacijas, pavojingas vietas, nesaugų savo elgesį ir blogus kitų ketinimus.</p> <p>Sužino į kokius žmones ar tarnybas gali kreiptis į bėdą pakliuvęs vaikas.</p> <p>Priima sprendimus dėl veiklos, patiria, išbando.</p> <p>Gali pasirinkti vieną iš dviejų žaislų ar daiktų.</p> <p>Siekia būti savarankiškas, nepriklausomas – sprendžia, sumano, vykdo.</p> <p>Pagal budėjimo kalendorių talkina grupėje.</p> <p>Eksperimentuoja, išmėgina naujus būdus ir technologijas.</p> <p>Suaugusiojo sudarytose situacijose bando pasijusti grupės nariu, atsakingu už bendros veiklos sėkmę.</p> <p>Mokosi prisiimti atsakomybę už savo kasdienį elgesį</p>
--	---

Santykiai su suaugusiais

Esminė nuostata

Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Esminis gebėjimas

Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Pasitiki jį supančiais suaugusiais</p>	<p>Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus, kalbą, poelgius, emocijų raiškos būdus.</p> <p>Aktyviai veikdamas perima socialines normas, elgesio modelius, tradicijas.</p> <p>Palaiko kontaktą su suaugusiuoju, kartu piešia, žaidžia, keičiasi informacija, prašo pagalbos.</p> <p>Žaidžia siužetinius žaidimus, vaizduoja suaugusiuosius.</p> <p>Pokalbių metu sužino, kaip bendruomenėje žmonės susiję vieni su kitais.</p> <p>Kartu su suaugusiuoju keliauja į istorines vietas, kultūrinius renginius.</p> <p>Dalyvauja draugų, šeimų šventėse.</p>
<p>Geba bendrauti su nepažįstamais žmonėmis</p>	<p>Pratinasi būti mandagus – pasisveikinti, atsisveikinti, paprašyti, padėkoti.</p> <p>Bendraudamas kalba mandagiai.</p> <p>Klausydamas skaitomų kūrinėlių analizuoja tinkamo ir netinkamo bendravimo situacijas.</p> <p>Žino ir vartoja sąvoką „kaimynai“, bando vertinti, kokie kaimynai „geri“, o kokie „blogi“.</p> <p>Vyksta į teatrą, koncertą, muziejų, parką. Įgyja bendravimo viešose vietose įgūdžių.</p> <p>Mokosi saugiai elgtis su svetimais ar mažai pažįstamais žmonėmis.</p>

Santykiai su bendraamžiais

Esminė nuostata

Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.

Esminis gebėjimas

Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
Laisvai jaučiasi naujoje aplinkoje, susiranda draugų, žaidimų	<p>Domisi naujais žaislais, priemonėmis, juos tyrinėja.</p> <p>Dalyvauja ryto rato užsiėmimuose, prisistato, pasidžiaugia vienas kitu.</p> <p>Jaučia vis didesnę malonumą žaisdamas su bendraamžiais.</p> <p>Su suaugusiojo pagalba mokosi susipažinti su naujais vaikais: prisistatyti, aptarti pomėgius, susitarti dėl bendros veiklos.</p> <p>Vaikas pastebi kitų kvietimą bendrauti: šypsena, žvilgsnį, gestą ir pats rodo iniciatyvą: palaiko sumanymą, siūlo idėjų.</p> <p>Domisi draugų pomėgiais, analizuoja jų būdo bruožus, apibūdina savo santykius su jais.</p> <p>Mokosi tolerancijos ir pagarbos ne tokiems kaip jis.</p> <p>Ugdosi nuostatą susidraugauti su kitu, palaikyti draugystę.</p> <p>Mokosi dalintis žaislais ir priemonėmis su kitais vaikais.</p>
Žino pagrindines bendravimo taisykles	<p>Laikosi taisyklių, susitarimų.</p> <p>Bendraudami kalba mandagiai.</p> <p>Žaidžia siužetinius žaidimus pritaikydami bendravimo modelius.</p> <p>Bando valdyti savo norus ir elgesį.</p> <p>Atkreipia dėmesį ir neigiamai vertina netinkamai pasielgusio vaiko poelgį.</p> <p>Pastebi ir vertina tinkamo elgesio apraiškas.</p>
Geba išspręsti nesudėtingus konfliktus	<p>Mokosi numatyti elgesio pasekmes.</p> <p>Skiria, kada vaikas blogai elgiasi tyčia, kada – ne.</p> <p>Su suaugusiojo pagalba mokosi surasti tinkamą situacijos sprendimą.</p> <p>Padedant suaugusiajam mokosi įvertinti kito vaiko savijautą, užjausti, padėti.</p> <p>Mokosi susivaldyti ir nepakenkti sau ir kitiems patekus į keblią ar konfliktinę situaciją.</p> <p>Išsiaiškina, į ką gali kreiptis pagalbos.</p>

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

Sakytinė kalba

Esminė nuostata

Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.

Esminis gebėjimas

Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Gerai skiria garsus pagal klausą</p>	<p>Vaikas klauso sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų grožinės ir pažintinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių, dainuojamų dainų, lopšinių, pajaučia tarmės ir bendrinės kalbos skirtumą.</p> <p>Atpasakoja girdėtas pasakas, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus savo draugams, pedagogams ryto rate, popietinėje veikloje.</p> <p>Klausosi smulkiosios tautosakos įrašų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų, stengiasi juos išgirsti ir atpažinti gamtoje, pratinasi juos pakartoti.</p> <p>Įsiklauso į įvairius garsus mus supančioje aplinkoje, lygina juos.</p> <p>Klausosi savo ir kitų vaikų bei suaugusiųjų kalbos įrašų, juos analizuoja</p> <p>Mokosi skirti garsus pagal artikuliaciją ir skambesį.</p> <p>Belsdami, plodami pakartoja nesudėtingas ritmines struktūras, išbeldžia skiemenų skaičių.</p> <p>Mokosi rasti nurodytą garsą tarp kitų, skiemenyje, žodyje ir pan.</p> <p>Klausydamasis pratinasi išgirsti ir suvokti kalbos prasmę, turinį, intonacijas.</p>
<p>Geba jausti kalbos grožį ir vaizdingumą</p>	<p>Seka skaitomos ar sekamos pasakėlės veikėjų veiksmų nuoseklumą, imituoja jų veiksmus.</p> <p>Susipažįsta su įvairiomis kalbomis: žmonių, paukščių, žvėrelių, spalvų, garsų, linijų, judesių, mimikos.</p> <p>Įvairių veiklų metu, dienos režimo momentais įgyja vis naujų sąvokų ir taisyklingai jas vartoja.</p> <p>Skaitant grožinę literatūrą įsimena vaizdingus posakius ir stengiasi taikliai juos pavartoti kasdieniame gyvenime</p> <p>Išvykų metu stengiasi pajauti gamtos kalbą, susijusią su metų laikų požymių kaita: čiurlena upelis, tirpsta varvekliai, čiulba paukščiai, kaukia vėjas, ošia miškas ir t.t.</p> <p>Įsiklauso, kaip apie tą patį reiškinį rašo skirtingi autoriai, kokias skirtingas kalbos vaizdumo priemones panaudoja.</p> <p>Švenčių ir popiečių metu susipažįsta su įvairiomis lietuvių kalbos tarmėmis, pratinasi jas atpažinti.</p>
<p>Kalba taisyklingai, prasmingai, raiškiai.</p>	<p>Derina žodžius. Kalba trijų žodžių sakiniais.</p> <p>Kalbasi su grupės draugais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, kuria išgalvotas istorijas.</p> <p>Deklamuoja, vaidina, mėgdžioja, seka girdėtas pasakas, kuria skaičiuotes, garsų pamėgdžiojimus ir k.t.</p> <p>Mokosi apibūdinti įvairius aplinkos objektus, gamtos reiškinius, žmones.</p>

<p>Žodynas gausus, išlavėjęs</p>	<p>Atlieka užduotis, koreguojančias kalbos sutrikimus. Atlikdamas specialius pratimus lavina artikuliacijos aparatą. Mokosi diferencijuoti žodžius, besiskiriančius viena fonema. Su suaugusiojo pagalba mokosi tiksliai formuluoti sakinius. Žaidžia vaidmeninius žaidimus, pritaikydami kalbą pasirinktam vaidmeniui.</p> <p>Apibūdina jam žinomus daiktus, žaislus su kuriais žaidžia, drabužius, gyvūnus, maistą, veiksmus, parodo juos paveikslėlyje. Išmoksta daiktų ir reiškinių pavadinimus, įvardija veiksmą, sužino atskirų požymių pavadinimus. Komentuoja, kaip supranta nežinomus žodžius, informacijos ieško klausinėdamas draugų, suaugusiųjų. Užsiėmimų metu mokosi panašios ir priešingos prasmės žodžių. Aiškinasi žodžių prasmę, reikšmę, vartojimą, kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių, besirimuojančių žodžių.</p>
<p>Atsako į klausimus, rišliai pasakoja</p>	<p>Žaisdami komentuoja ką daro, įvardija, apibūdina. Komentuoja ką darys, stabdo, liepia ir pan. Žaisdamas nusako savo veiksmus, derina žaidimo siužetą su draugais. Pasakodamas sieja sakinius, pasirenka įprastas siejimo priemones: jungtuką „ir“, prieveiksmį „pasakiau“, įvardžius „jie“, „jinai“ ir t.t. Pasakoja pagal paveikslėlių serijas, savo piešinius, knygų iliustracijas. Pasakoja patirtus įspūdžius. Žaisdami žaidimus, patys kuria situacijas, pasakoja, kas ir kaip turi vykti. Pasakoja apie savo mėgstamus kūrinius, žurnaliukus, TV laidas, herojus, bando argumentuoti savo pasirinkimą. Kuria numatomos veiklos planą: garsiai sako, ką mano daryti, kokių nuoseklumu, kokias priemones pasirenks. Pokalbių metu kalbama apie tai, ką vaikas norėtų patirti, apie ką svajoja. Mokosi atsakyti į klausimus žodžių junginiu, trumpu sakiniu.</p>
<p>Geba bendrauti ir išreikšti save kalbos pagalba</p>	<p>Vartoja daiktavardžius, būdvardžius, skaitvardžius, įvardžius, jaustukus, išiktukus, funkcinis žodelius: <i>ant, į, šalia, po, pas, prie, iš, su</i>. Žaisdamas vartoja veiksmažodžius, daiktavardžius, įvardžius, būdvardžius, prieveiksnius, jaustukus, žodžio formas, derina galūnes. Domisi suaugusiųjų darbais, elgesiu, šneka. Dalyvauja organizuojant įvairias pramogas, pasilinksminimus. Planuoja ir atlieka bendrus kūrybinius darbelius. Klausydami pasakų išsiaiškina retai vartojamų žodžių prasmę. Kuria savas pasakas, stengiasi vartoti retesnius žodžius. Pagal girdėtas pasakas kuria savo, keičia pabaigą, įvykių seką, veikėjus. Žaidžia žodžių žaidimus: įvairiai juos intonuoja, įsiklauso į skambėjimą, kuria naujus žodžius vadovaudamiesi jau atrastu kalbos jausmu. Kuria skaičiuotes, ketureilius, garsų pamėgdžiojimus, erzinimus.</p>
<p>Laikosi kalbos kultūros principų</p>	<p>Tinkamai išreiškia savo norus ir pageidavimus. Kalba ramiu tonu, aiškiai, mandagiai. Mokosi užkalbinti, paprašyti, kitą žmogų, pasakyti kitaip, jei jo nesuprato. Bando diskutuoti įvairiais klausimais, siekia įsitvirtinti kaip žinovas. Mokosi išklaudyti pašnekovą, išreikšti savo nuomonę jos neprimetant kitiems</p>

Rašytinė kalba

Esminė nuostata

Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu

Esminis gebėjimas

Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
Domisi skaitymu	<p>Vaizduoja, kad skaito, siužetą atpasakodami pagal iliustracijas.</p> <p>Žiūrinėja knygas ir periodinius leidinius, kartu su pedagogu skaito grožinės ir pažintinės literatūros knygas.</p> <p>Suvokia, kad knygas reikia saugoti, taiso suplyšusias.</p> <p>Domisi abėcėlės raidėmis, tekste suranda žodžius, prasidedančius ta pačia raide.</p> <p>Tardamas garsą suranda jį atitinkančią raidę tekste.</p> <p>Pažįsta keliolika abėcėlės raidžių, .</p> <p>Pasivaikščiogramų metu bando perskaityti gatvių, parduotuvių, kavinių pavadinimus.</p>
Domisi rašymu	<p>Įvairiais pieštukais, flomasteriais, rašikliais keverzoja, imituoja rašymą.</p> <p>Piešia ornamentus, rašo molyje, smėlyje, lentoje ir k.t.</p> <p>Lavina smulkiosios motorikos raumenis rašydamas molyje, smėlyje su pagaliukais, akmenukais, ir kita gamtine medžiaga.</p> <p>Kuria knygeles, sveikinimo atvirukus, kvietimus, žemėlapius, grupės taisykles.</p> <p>Kuria lankstinukus, skelbimus, kvietimus, atvirukus piešdami, tapydami, aplikuodami.</p> <p>Piešia smulkius ornamentus, rašmenis iš kairės į dešinę, pirštu seka skaitomą tekstą.</p> <p>Iliustruoja savo sugalvotus pasakojimus, pagamintas knygeles, rengia parodėles.</p> <p>Sugalvoja savo knygelėms pavadinimus.</p> <p>Pasižymi savo daiktus kortele su užrašytu vaiko vardu. Mokosi parašyti savo vardą ant darbelio ar piešinio.</p> <p>Dėlioja įvairias dėliones su raidėmis.</p> <p>Piešia smulkius ornamentus, atlieka užduotėles pratybų sąsiuvinukuose.</p> <p>Piešia ir dekoruoja raides popieriaus lape.</p> <p>Piešdamas, kopijuodamas, bandydamas rašyti mokosi taisyklingai laikyti pieštuką.</p> <p>Kopijuoja raides, aktualius žodžius.</p> <p>Spausdintinėmis raidėmis parašo savo vardą.</p> <p>Kompiuteriu parašo keletą raidžių ar žodžių, juos perskaito.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

Aplinkos pažinimas

Esminė nuostata

Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminis gebėjimas

Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ją naudotis.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
Turi žinių apie savo šeimą, bendruomenę	<p>Žino savo ir artimųjų vardus, giminystės ryšį, pažįsta juos fotografijose.</p> <p>Piešia ir apibūdina savo šeimos narius, žino jų profesijas, pomėgius. Piešia šeimos „medį“.</p> <p>Ugdosi pasididžiavimą savo šeima, suvokia šeimos svarbą. Supranta šeimos rūpesčius ir džiaugsmus.</p> <p>Dalyvauja bendruose vaikų ir tėvų projektuose, supranta, kad šeimoje būtina vienas kitam padėti.</p> <p>Įsimena savo adresą, telefoną, mamos, tėčio ir kitų šeimos narių vardus, darbo vietas.</p> <p>Žiūrinėja šeimos nuotraukų albumus, komentuoja.</p>
Pažįsta jį supančią gamtą	<p>Pažįsta aplinkos daiktus ir artimiausius gamtos objektus, žino jų pavadinimus. Stebi gamtoje vykstančius pokyčius visais metų laikais, išpūdžius perteikia kasdienėje veikloje.</p> <p>Pasivaikščiavimo metu klauso paukščių balsų, bando juos atpažinti.</p> <p>Uodžia įvairius augalus, skanauja vaisius, bando atrasti kvapo ir skonio panašumus ir skirtumus.</p> <p>Bendrauja, žaidžia, dalijasi išpūdžiais išvykų į gamtą metu.</p> <p>Eksperimentuoja, stebi tyrinėja ir atranda gyvosios ir negyvosios gamtos ypatybes.</p> <p>Stebi gamtoje vykstančius pokyčius visais metų laikais, išpūdžius perteikia kasdienėje veikloje.</p>
Suvokia savo priklausomybę tautai, valstybei	<p>Klausosi skaitomų grožinės literatūros kūrinių, legendų ir padavimų apie svarbiausius Lietuvos istorinius įvykius, vietas ir pan.</p> <p>Įvairių veiklų metu suaugusiųjų padedamas vaikas susipažįsta su tautos istorija, sužino, kas yra valstybės prezidentas.</p> <p>Suvokia, kad Lietuvoje gyvena lietuviai.</p> <p>Aktyviai veikdamas išsiaiškina valstybės simboliką ir jos reikšmę.</p> <p>Edukacinių žaidimų metu neakivaizdžiai keliauja į žymiausiomis gimtojo miesto, rajono, Lietuvos vietomis.</p> <p>Vartydami knygeles ir klausydamiesi pasakojimų sužino apie svarbiausius Lietuvos gamtos turtus.</p> <p>Susipažįsta su gimtojo miesto Kauno istorija.</p> <p>Išsiaiškina, kas tai yra gimtinė.</p> <p>Bendraudami sužino, kad Lietuvoje gyvena ir kitų tautybių žmonės.</p> <p>Klausydamiesi pasakojimų, vartydami knygeles vaikai sužino, kad pasaulyje gyvena įvairių rasių, tautybių žmonės, kad jie turi savo valstybes, tradicijas ir kalbą.</p>

Skaičiavimas ir matavimas

Esminė nuostata

Nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus.

Esminis gebėjimas

Daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį apibūdina skaičiumi, susieja skaičių su atitinkamu jo simboliu.

Sudaro, palygina daiktų grupes pagal kiekį. Apibūdina daikto vietą tam tikroje daiktų eilėje. Sudaro, pratešia įvairias sekas, randa praleistus jų narius.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksena
<p>Gėrisi ir tyrinėja negyvosios gamtos reiškinius.</p> <p>Bando suprasti augalų, gyvūnų gyvybės ratą, pajausti žmogaus ryšį su gamta.</p> <p>Supranta kiekybinį žymėjimą skaičiumi</p> <p>Pažįsta skaitmenis nuo 0 iki 9</p> <p>Geba apibūdinti daiktus pagal dydį</p>	<p>Vaikai tyrinėja visais jutimais: išsižiūri, įsiklauso, uosto, ragauja, liečia, užuodžia ir nustato kvapus, ragauja užsimerkus, atspėja, kas valgoma, jaučia šilumą ir šaltį, tyrinėja vandens ir oro temperatūrą.</p> <p>Domisi darže, sode augančiais augalais, žino sąvokas daržovės, vaisiai, uogos, pažįsta nuodingus ir nenuodingus grybus, valgomas miško uogas. Žino, kaip tinkamai elgtis gamtoje (nelaužyti medelių, nešiukšlinti ir kt.), suvokia, kaip išsaugoti gražią gamtą; geba paaiškinti, kodėl negalima deginti žolės. Prižiūri grupėje augančias gėles, daržoves, sodina, daigina (padedant auklėtojai) augalus ir tyrinėja, kokių sąlygų reikia jiems augti, laisto, purškia</p> <p>Igyja intuityvų supratimą apie kiekį, vartoja sąvokas vienas, daug, mažai. Mokosi suprasti apie grupių lygybę ir nelygybę: nuosekliai uždeda vieną daiktą ant kito, prideda vieną prie kito. Patys bando sudaryti grupių lygybę ar nelygybę pridedant ar atimant vieną daiktą. Vartoja sąvokas tiek pat, po lygiai, daugiau, mažiau.</p> <p>Skaičiuoja daiktus nuo 1 iki 10, sąmoningai sudaro skaičių eilę, įsimena skaičių seką, supranta 0 sąvoką. Suvokia kiekvieno skaičiaus sandarą iš vienetų: 5 – tai 1,1,1,1,1, ar mažesnių skaičių: 5 – tai 2+3. Mokosi skaičiuoti vartodami kelintinius skaitvardžius. Mokosi dalinti į 2 – 3 - 4 lygias dalis, vartoja sąvokas pusė, trečdalis, ketvirtadalis. Bando suvokti, kuo skiriasi raidės ir skaitmenys, kuo panašūs. Žaisdami didaktinius žaidimus mokosi pažymėti skaičių atitinkamu skaitmeniu. Pasivaikščiavimo metu pastebi skaitmenis aplinkoje: namų, autobusų numeriai, kainos, darbo valandos ir pan. Dailės užsiėmimų metu dekoruoja auklėtojos užrašytus skaitmenis; patys bando juos pavaizduoti panaudodami įvairias medžiagas: plastiliną, tešlą, popierių ir pan. Moka parašyti skaitmenis nuo 0 iki 10.</p> <p>Atrenka daiktus pagal dydį (didelis – mažas), lygina dydžius uždedant daiktus vienas ant kito ar įdedant vienas į kitą, rūšiuoja didelius ir mažus daiktus. Veikia su daiktais, vertina jų dydį, pagal dydį rūšiuoja daiktus. Lygina skirtingus ir vienodus daiktus: pagal ilgį, aukštį, plotį, storį uždedant vieną ant kito, pridedant vieną prie kito. Bando suvokti ilgio pastovumą: virvutės ilgis nesikeičia užmezgus magą,</p>

<p>Geba atpažinti ir pavadinti formas</p>	<p>sulenkus per pusę, suraičius, vamzdelio ilgis nesikeičia sulenkus jį ir pan. Bando suvokti tūrio pastovumą: manipuliuoja vandeniu, smėliu ir kt., keičiant indų formą.</p> <p>Kalbėdamas, veikdamas su daiktais vartoja dydį apibūdinančias sąvokas: ilgas, trumpas, didelis, mažas, toks pat, kitoks ir pan.</p> <p>Lygina geometrines formas, skirsto jas į apvalias ir kampuotas. Taiko geometrines formas į atitinkamas kiaurymes, pastebi skirtumą.</p> <p>Veikdamas su daiktais, regėjimo ir lytėjimo pojūčiais mokosi skirti geometrines formas ir įsimena jų pavadinimus.</p> <p>Žaisdamas naudoja įvairios formos figūras, statybines detales.</p> <p>Naudoja žinomas formas piešiant, tapant, aplikuojant, dėlioiant įvairius raštus, vaizduojant daiktus.</p> <p>Atpažįsta įvairias formas gamtoje, žaidžia vaizduotės žaidimus.</p> <p>Atranda daiktų pėdsakų žymės; ratų, pėdų, letenų, geometrinių figūrų pėdsakus smėlyje, sniege.</p> <p>Žaisdamas didaktinius žaidimus grupuoja figūras pagal formą, spalvas, dydį; dėlioja figūras didėjimo ir mažėjimo tvarka.</p>
<p>Skiria pagrindines spalvas ir atspalvius</p>	<p>Žino pagrindines spalvas. Atrenka vienos spalvos kubelius.</p> <p>Pasivaikščiogramų metu stebi gamtos spalvas įvairiais metų laikais, jas pavadina.</p> <p>Stebi tautodailės kūrinis, atkreipia dėmesį į spalvų derinius.</p> <p>Eksperimentuoja su dažais, išgauna įvairiausias atspalvius, bando juos pavadinti, ieško aplinkoje tokios spalvos daiktų.</p> <p>Stebėdami vandens purslus, muilo burbulus, vaivorykštę, susipažįsta su spektro spalvomis, išsiaiškina, kokios jos.</p>
<p>Gerai orientuojasi erdvėje</p>	<p>Orientuojasi erdvėje, supranta sąvokas „ant“, „po“, „aukštai“, „žemai“.</p> <p>Skiria kairę ir dešinę kūno puses, kūno priekį, užpakalį, dešinę, kairę ranką, koją.</p> <p>Nustato, parodo ir pavadina kryptis, orientuodamiesi į savo kūno padėtį - pirmyn, atgal, kairėn, dešinėn, aukštyn, žemyn.</p> <p>Mokosi nustatyti daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu: šalia vienas kito, už, prieš, tarp, viduje, išorėje, aplink, po ir pan.</p> <p>Išmoksta orientotis stalo, popieriaus paviršiuje: piešia lapo viršuje, apačioje, dešinėje ir pan.</p> <p>Piešia smulkius ornamentus, rašmenis iš kairės į dešinę, pirštu seka skaitomą tekstą.</p>

Tyrinėjimas

Esminė nuostata

Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.

Esminis gebėjimas

Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą ir bandymą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Tyrinėdamas atranda daiktų bei reiškinių įvairovę</p>	<p>Vaikai tyrinėja visais jutimais: išsižiūri, įsiklauso, uosto, ragauja, liečia, užuodžia ir nustato kvapus, ragauja užsimerkus, atspėja, kas valgoma, jaučia šilumą ir šaltį, tyrinėja vandens ir oro temperatūrą. Natūraliai</p>

<p>Geba naudotis įrankiais bei priemonėmis</p>	<p>susidariusiose ir suaugusiojo parengtose situacijose lavina uoslės ir skonio suvokimą. Supranta sąvokas saldus – sūrus, kvėpia – smirdi. Apibendrina daiktus pagal jų funkcinę reikšmę (puodelis – gerti, kėdė – sėsti...)</p> <p>Stebi savo aplinkoje įvairius daiktus, jais naudojasi, tyrinėja. Vaikas eksperimentuoja savo pojūčiais, tyrinėja aplinką: įsiklauso, išsižiūri, uodžia, liečia, ragauja, stebi atsiradimą, pokyčius. Ilgesnį laiką kryptingai stebi įdomesnius reiškinius, pavadina, apibūdina, skaičiuoja, matuoja, gretina, lygina, grupuoja.</p> <p>Tyrinėja paviršiaus savybes: šaltas, šiltas, švelnus, šiurkštus, gruoblėtas, apskritas, kampuotas, spalvotas ir t.t.</p> <p>Susipažįsta su kai kuriais senoviniais daiktais, įnagiais, sužino apie jų panaudojimą.</p> <p>Tyrinėja daiktui ar daiktų grupei būdingus požymius ir juos įvardija. Skirsto daiktus pagal paskirtį: vartojamas maistui, skirtas darbui ir pan. Sudaro daiktų grupes pagal pasirinktą ar nurodytą požymį.</p> <p>Tyrinėja pojūčiais ir atpažįsta medžiagą iš kurios pagamintas daiktas: medinis, keraminis, odinis, lininis, plastmasinis, geležinis ir t.t.</p> <p>Sužino priešybių ryšius: šilta – šalta, daug – mažai, diena – naktis ir t.t.</p> <p>Mokosi skirti visumos ir dalies santykius: žmogus ir jo veidas, juostos raštas ir jo elementai ir pan.</p> <p>Bando perprasti nuoseklumo ryšius: paros dalių kaita, buities darbų ritualai, kalendorinių švenčių pasikartojimas, augalo, gyvūno, žmogaus augimo (vystymosi) stadijų kaita.</p> <p>Pratinasi “užrašyti” stebėjimo, tyrinėjimo rezultatus simboliais, paveikslėliais; sudaro planą, žemėlapi, „rašo” savo gyvenimo istoriją.</p> <p>Bando eksperimentuoti: pila vandenį ant smėlio, stebi kaip jis susigeria; žiemą atsineša į grupę sniego ar ledo ir stebi kaip jis tirpsta.</p> <p>Veiklai panaudoti įvairius įrankius bei priemones: žirkles, klijus, atsuktuvą, plaktuką, liniuotę ir kt.</p> <p>Išbandyti techninius pasaulio pažinimo būdus – ką nors sujungti (suklijuoti, sunerti, supinti ir kt.), atskirti (atplėšti, nukirpti, nupjauti, išardyti), matuoti. Eksperimentuoja su mažiau įprastais daiktais, padedančiais suvokti kai kuriuos reiškinius: veidrodžiu, padidinamuoju stiklu ir pan.</p> <p>Atlieka problemines užduotis, tyrinėja techninius atradimus: prietaisų galimybes, energiją, žaidžia kompiuteriais, klausosi muzikos.</p>
--	--

Mokėjimas mokytis

Esminė nuostata Domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms.

Esminis gebėjimas

Savo iniciatyva pagal savo pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja, po tam tikro laiko tarpo veiklą pratęsia, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
Geba ieškoti naujos informacijos	Atrenka daiktus, žaislus, paveikslėlius pagal du nurodytus kriterijus. Grupuoja vienos rūšies daiktus. Varto knygeles, enciklopedijas, žiūri nuotraukas, paveikslus. Padedant suaugusiajam tyrinėja žemėlapius. Klausosi skaitomų informacinių tekstų. Klausinėja suaugusiųjų ir bendraamžių, ieško atsakymų į rūpimus klausimus. Sudarinėja gamtos objektų ir reiškinių stebėjimo kalendorius, aptaria rezultatus, formuluoja išvadas.

MENINĖ KOMPETENCIJA

Estetinis suvokimas

Esminė nuostata Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.

Esminis gebėjimas Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais, pastebėjimais vertinimais.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Geba stebėti aplinką, kaupti žinias ir įspūdžius, panaudoti juos kūryboje</p>	<p>Stebi ir gėrisi aplinkos daiktais, gamta ir jos reiškiniais. Lankosi dailės darbų parodose, varto reprodukcijų albumus, analizuoja, kokie yra praeities, o kokie dabarties kūriniai. Pasivaikščiojimų metu grožisi ir aptaria skulptorių ir architektų darbus. Vartydami knygeles iliustracijose išvelgia realų ar fantastinį pasaulį, apibūdina savo pojūčius. Grožisi savo ir kitų dailės kūryba, dalinasi įspūdžiais. Domisi draugų idėjomis, gėrisi jų darbais.</p>
<p>Vaikas geba įsiklausyti į melodiją, pajusti muzikinio kūrinio tempą, dinamiką, išgirsti ir išskirti atlikimo ypatumus</p>	<p>Kuria pasakojimus pagal savo ir draugų dailės darbelius. Susikaupęs klausosi įvairių muzikinių kūrinių, „diriguoja“, judesiu spontaniškai reaguoja į muzikinio kūrinio ypatumus. Mokosi jausti ir išgyventi skambančią muziką, pajauti estetines muzikinių kūrinių savybes ir jomis gėrėtis. Apibūdina ir vertina muziką, perteikia savo mintis. Klausydamas įvairios muzikos mokosi skirti muzikinius žanrus . Išsako išgyvenimus, patirtus klausantis muzikos, įsisąmonina savo emocijas, išsijaučia į draugų pasakojimus</p>
<p>Geba pasidalinti įspūdžiais apie savo, draugų ar profesionalų vaidinimą</p>	<p>Mokosi pasakoti, kokį veikėją vaidino, koks jo charakteris, ką jis veikė, kas nutiko vėliau. Bando vertinti savo sukurtą vaidmenį, analizuoja asmeninius pasiekimus. Atpasakoja, ką matė scenoje, kokie spektaklio veikėjai, ką suprato. Pasakoja apie vaidinimo sukeltą nuotaiką, reiškia asmenines emocijas, vertinimus.</p>
<p>Saugoja ir puoselėja kultūrinės vertybes</p>	<p>Aktyviai dalyvauja šventinių rytmečių programėlėse. Švenčia kalendorines šventes. Susipažįsta su etnokultūrinėmis tradicijomis. Mokosi tradicinių liaudies dainelių, žaidimų, ratelių. Išmoksta patarlių, priežodžių, juos panaudoja šnekamojoje kalboje. Lankosi mugėse, susipažįsta su tradiciniais lietuvių amatais. Lankosi mieste organizuojamuose koncertuose, spektakliuose, renginiuose. Suaugusiojo padedami rengia koncertus, spektaklius darželyje</p>

Meninė raiška

Esminė nuostata

Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje

Esminis gebėjimas

Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Reiškia savo mintis, idėjas sumanymus dailės raiškos priemonėmis</p> <p>Geba išreikšti save erdvinėmis formomis.</p> <p>Geba dainuoti drauge su kitais vaikais ir vienas</p>	<p>Laisvai išreiškia patirtus įspūdžius, išgyvenimus ir sumanymus. Vaizduoja realius daiktus detaliai, o abstrakcijas reiškia savitai. “Keverzoja” vertikalius, horizontalius brūkšnius popieriaus lape, piešia „karakulius”.</p> <p>Su pieštuku, kreida, medžio anglimi, pagaliuku, ant įvairaus dydžio popieriaus lapo, ant sniego, smėlio veda linijas, kreives., ornamentus. Dėlioja iš pagaliukų, spygliukų įvairias linijas, kreives, vaizdus. Mokosi pajusti liniją, stebi dėmes, spalvas, formas ir šią patirtį panaudoja išgyvenimams, idėjoms reikšti.</p> <p>Intuityviai derina spalvas, sudaro kontrastus, siekia pasikartojančio ritmo ornamentuose.</p> <p>Mėgina atkurti tai, ką mato, matė, prisiminė, ką girdėjo. Mokosi išvedžioti žmogaus, žvėrelio siluetą, jų veido simbolius ir kitas detales.</p> <p>Puošyboje panaudoja įvairią gamtinę medžiagą: lapelius, gėlytes, žieveles, akmenėlius, kriauklytes ir kt.</p> <p>Bando iliustruoti grožinės literatūros kūrinius arba savo sugalvotus pasakojimus.</p> <p>Piešia geometrines formas, savo plaštakos, pėdos kontūrus, apvedžioja trafaretų formas, taip išgaudami norimą piešinį, paveikslą.</p> <p>Lipdo iš įvairių medžiagų: plastilino, molio, drėgno smėlio, sniego, tešlos. Mokosi lipdyti iš atskirų detalių ir skulptūriniu būdu, formą išgaudami iš vientiso medžiagos gabalo.</p> <p>Naudodami įvairaus storumo popierių mokosi aplikuoti plokščias ir pusiau plokščias formas, išgauna įvairias faktūras.</p> <p>Kuria savitus ornamentus aplikuojami iš geometrinių figūrų.</p> <p>Volioja, minko, spaudžia molį, plastiliną, sūrią tešlą.</p> <p>Konstruodami, statydami atranda įvairias formas ir erdvės derinius, konstrukcijas.</p> <p>Bando atrasti tinkamiausią erdvės ir konstrukcijos santykį: mažoje erdvėje mažos konstrukcijos, didelėje – didelės.</p> <p>Konstruoja iš gamtinės medžiagos, papildoma darba kitomis medžiagomis: siūlais, plastilinu, sagomis, spalvotu popieriumi ir pan.</p> <p>Lanksto iš popieriaus nesudėtingus lankstinius, juos puošia, panaudoja žaidimams.</p> <p>Pratinasi saugiai ir taupiai elgtis su dailės priemonėmis ir medžiagomis.</p> <p>Laisvai judėdami eksperimentuoja balsu, toniniais ir ritminiais dariniais. Aktyviai dalyvauja aptariant naują muzikinį kūrinį, atskleidžia turimą patirtį, išsako savo emocijas.</p> <p>Kartu su suaugusiuoju aptaria dainos nuotaiką, poetinio teksto prasmę,</p>

<p>Vaikas geba kartu su kitais (sinchroniškai) atlikti judesius pagal muziką.</p>	<p>dainos personažų charakterį, jausmus atspindinčią vaiko veido išraišką, kūno judesius, reikšmingiausias dainos momentus. Kartu su kitais vaikais atlieka priedainį, pritaria pasikartojantiems dainos motyvams, pakartoja dainos frazes. Kartu su kitais ir individualiai atlieka vokalinius pratimus, pratinasi girdėti save ir šalia esančius, derintis prie jų.</p> <p>Kartoja įvairius suaugusiojo rodomus judesius. Imituoja žaidimų personažus, keičia judesius pagal muzikos charakterį, garsų stiprumą. Ritminius instrumentus ir kūno judesius naudoja įvairiose situacijose, gamtos objektams bei žmogaus sukurtiems daiktams vaizduoti. Tyrinėja, kurias kūno dalis galima ritmiškai judinti, kurios gali padėti išgauti ritminius garsus. Bando išgauti ritmą nekeisdami kūno padėties erdvėje (siūbuodami, pritūpdami ir pan.) bei judėdami erdvėje (žygiuodami, šuoliuodami ir pan.). Kartu su kitais vaikais atlieka vienodo tempo ratelius. Žino ir naudoja muzikinio folkloro elementus Vaikai mokosi žaidinimų, kykavimų, lietuvių liaudies dainelių ir ratelių. Vaikas mokosi skaičiuočių, garsų pamėgdžiojimų, erzinimų, skandavimų, gyvūnijos apdainavimų, liaudies dainų. Su suaugusiojo pagalba bando perprasti folklore užkoduotus dorovinius, moralinius ar estetinius vertinimus. Mokosi pasišaipymų iš vardų, bendraudamas su kitais vaikais kuria savitus pasišaipymus iš draugų vardų. Mokosi dialogo formos folklorinių dainelių. Kartu su kitais vaikais rengia koncertus, vakarones, dalyvauja miesto renginiuose.</p>
<p>Vaikas geba žaisti ir šokti pagal įvairią muziką</p>	<p>Eina rateliu susikibę rankomis, atlieka suaugusiojo rodomus judesius. Keičia judesius pagal muzikos charakterį ir stiprumą. Mokosi atskirti mažiau kontrastišką muziką, garsų ir tylų grojimą, greitą ir lėtą tempą. Mokosi šokio figūrų, jas atlieka derindamasis prie kitų vaikų. Šoka tautinius šokius, pajunta tautos charakterį, susipažįsta su tautiniais kostiumais, raštais. Šoka su įvairiomis priemonėmis: kaspinais, lietučiais, balionais, skarelėmis, vėduoklėmis, lankais, kamuoliais, gėlėmis ir t.t.</p>
<p>Atpažįsta vaidybinės ir teatrinės veiklos žanrus aplinkoje ir naudoja veikloje</p>	<p>Atpažįsta vaidybinės ir teatrinės veiklos žanrus aplinkoje ir naudoja veikloje Žiūri stalo, lėlių teatro vaidinimus, patys įsijungia į veiksmą. Lankosi įvairiuose spektakliuose, juos aptaria, pratinasi atpažinti ir įvardinti žanrą (dramos, lėlių, pantomimos ir pan.). Pratinasi pastebėti, atpažinti ir pasakyti, kokie vaidybiniai elementai naudojami grupės veikloje darželyje ir teatro vaidinimuose. Žaidžia vaidmeninius žaidimus panaudodami lėles, kaukes, aplinkos daiktus. Dalyvauja renginiuose „Teatro dienelelės vaikų darželiuose“.</p>

Kūrybiškumas

Esminė nuostata

Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.

Esminis gebėjimas

Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

Vaiko gebėjimai	Vaiko veiksenos
<p>Muzikiniais garsais, šokio judesiais geba įprasminti savo mintis, idėjas, jausmus, patirti kūrybinės veiklos džiaugsmą.</p> <p>Geba kurti įsivaizduojant, fantazuojant, modeliuojant, taikant įvairias dailės technikas</p>	<p>Pagal muziką atlieka imitacinius judesius (šokinėja kaip varlytės, supa lėlę. Eksperimentuoja įvairiomis muzikos priemonėmis, garsais, išsiaiškina, kaip ir kokiomis priemonėmis galima muzikuoti, kaip muzikiniais garsais perteikiama nuotaika. Spontaniškai ir tikslingai kuria muziką, reiškia mintis muzikos garsais. Kuria muziką be išankstinio pasirengimo. Kuria savitą muzikinį produktą: melodiją, ritminį pratimą, nedidelės apimties muzikinę pjesę, pritarimą dainai. Kuria muzikines kompozicijas ilgesnį laiką, jas keletą kartų taiso, koreguoja. Atlieka kitų vaikų sukurtas kompozicijas. Muzikine idėja pavaizduoja kokį nors įvykį ar gamtos reiškinį, perteikia žmogaus ar gyvūno charakterį. Atlieka nesudėtingus šokio judesius pagal įvairią muziką, pats kuria nesudėtingus šokius.</p> <p>Eksperimentuoja skirtingomis formomis ir spalvomis, įrankiais, popieriumi ar senu audiniu. Ima dažus pirštukais, tepa juos ant popieriaus. Įvairios faktūros daiktus tepa dažais, jų pėdsakus palieka popieriaus lape. Tyrinėja dailės priemones – pieštukus, teptukus, kreideles, guašą, plastiliną Bando įvairius vaizdavimo būdus: piešimą, tapymą, liejimą, štapavimą, lipdymą, aplikavimą. Viename darbelyje derina keletą dailės technikų. Eksperimentuodami mokosi atskirti natūralias medžiagas: medį, odą, audinį, gintarą, geležį, akmenį, molį, smėlį, šiaudą, popierių, skystas medžiagas. Siūlo idėjas, ką galima iš jų sukurti. Ieško kitokių technologinių sprendimų, kokiais būdais galima sukurti, pagaminti darbelį, nupiešti piešinį, nulipdyti ar suklijuoti. Dailės darbus atlieka keletu variantų. Dalyvauja rengiamose grupės, darželio, kitų įstaigų dailės darbų parodėlėse.</p>
<p>Vaidina laisvai ir išraiškingai</p>	<p>Bando spontaniškai vaidinti improvizacijose, lėlių teatre. Bando kurti savo vaidinimus, naudoja žaislus, karūnėles ir kitas priemones. Pratinasi vaidinti žiūrovams: jaunesniems vaikams, tėveliams, svečiams. Mokosi sukurti veikėjo nuotaiką, veiksmų eigą, kalbos intonaciją.</p>

	<p>Kuria vaizdelius su žodžiais ir be jų; su partneriais ir be jų. Žaidžia socialinius žaidimus, panaudoja žodines ir judesių raiškos priemones pasirinktam vaidmeniui atskleisti. Bando suvokti, kad spektaklis – tai komandinis darbas, priiimti atsakomybę už jam patikėtą vaidmenį ir galutinį rezultatą. Pagal savo sumanymą iš žaislų, daiktų, taip pat dailės priemonėmis kuria dekoracijas, vaidinimo reikmenis.</p>
--	---

V.UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo (si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

Vaikui pradėjus lankyti įstaigą pedagogas stebi, kaip jis adaptuojasi naujoje aplinkoje. Adaptacija – svarbus ir kiekvienam vaikui individualus laikotarpis. Kai vaikas puikiai jaučiasi, atliekamas pirmasis vertinimas (jei vaikas įstaigą lanko ne pirmi metai, tai daroma rudenį), kurio tikslas – geriau pažinti vaiką, jo pomėgius, įvairius gebėjimus bei numatyti jo ugdymo kryptis ir uždavinius.

Antrą kartą vaikas vertinamas pavasarį. Šio vertinimo tikslas - nustatyti vaiko ugdymo (si) pažangą, t.y. sritis, kuriose pasiekimai yra akivaizdūs, ir sritis, kuriose pasiekimai nežymūs. Toks vertinimas padeda išlaikyti ugdymo (si) tęstinumą, planuoti individualų darbą su vaikais, numatyti pagalbos vaikui formas ir būdus.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimų ir pažangos vertinimas atliekamas vadovaujantis darželio parengta ikimokyklinio ugdymo programa, apimant visas penkias vaiko ugdymosi kryptis: pažinimo ugdymasis; kalbos ir komunikavimo ugdymasis; meninis ugdymasis; fizinis ugdymasis; emocinis ir socialinis ugdymasis.

Pagrindiniai vaiko vertintojai – grupės auklėtojos, kurioms padeda muzikos, logopedė. Vertinime taip pat dalyvauja tėvai ir pats vaikas. Tėvai papasakoja apie vaiko ugdymo (si) sąlygas namuose, išsako savo nuomonę apie vaiko pasiekimus, pomėgius, specialiuosius poreikius. Su vaiku pasiekimai aptariami, pabrėžiant vaiko sėkmę. Vaiko prašoma pakomentuoti savo darbelius, siūloma palyginti prieš metus atliktus darbelius su paskutiniu darbeliu. Vaikų ugdymosi pasiekimai vertinami stebint juos natūralioje kasdienėje veikloje, apklausiant vaikus ir tėvus pagal iš anksto parengtus klausimus, analizuojant vaikų veiklos ir kūrybos darbelius.

Pasiekimų vertinimo protokolai, vaiko kūrybiniai darbeliai, stebėjimų užrašai kaupiami vaiko aplanke.

Auklėtojos nuolat stebi ir fiksuoja visų vaikų veiklą ar elgesį. Vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami pagal penkias kompetencijas: socialinę, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninę ir komunikavimo.

Vaikų ugdymosi pasiekimai vertinami pagal pateiktus kriterijus. Kiekvienas vaikas ugdomi savo tempu, todėl manoma, kad tikslingiau vertinimo kriterijus skirstyti ne pagal amžių, o didesniais tarpsniais. Taip vertinant vaikas lyginamas pats su savimi, o ne su bendraamžiais, akcentuojama konkretaus vaiko ugdymosi pažanga.

Vaikų, turinčių kalbos ir komunikacijos sutrikimų, korekcinės veiklos rezultatai vertinami metų pabaigoje arba individualiai pagal poreikį. Vertinimą atlieka vaiko gerovės komisija.

Ugdymo pasiekimų vertinimo rezultatai panaudojami planuojant ugdymo procesą, numatant vaiko ugdymo individualizavimo galimybes, pedagogo kompetencijų tobulinimo sritis. Vaikų ugdymosi pasiekimai iliustruoja ir kitas įstaigos veiklos sritis. Jais remiantis analizuojama ugdymo programa, aptariama darželio metų veiklos programa, vidaus audito rezultatai, rengiama metų veiklos ataskaita. Vaikų vertinimo duomenys neviešinami. Su rezultatais supažindinami vaiko tėvai ar globėjai individualiai. Saugomi tik apibendrinti vertinimo duomenys, remiantis raštvedybos ir dokumentų archyvavimo reikalavimais.

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Adaškevičienė E. Vaikų fizinės sveikatos ir kūno kultūros ugdymas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2004.
2. Ankstyvojo ugdymo vadovas/ Monkevičienė O. (Sud.). Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
3. Andrikienė R. M., Ruzgienė A. Ankstyvosios vaikystės pedagogika, studijų knyga. Kaunas: 2001
4. Artyn vaiko. II dalis. Egmonto projektas vaikų darželiams. Vilnius, UAB „Polilogas“, 1998.
5. Gražienė V., Rimkienė R. ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa tėvams ir pedagogams. Vilnius: 1993.
6. Ivoškuvienė R., Mamonienė Z., Pečiulienė O., Stoškuvienė K. Ikimokyklinio amžiaus vaikų neišplėtos kalbos ugdymas. Šiauliai: Raštekla, 2002.
7. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I – 983.
8. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius: Petro ofsetas, 2002.
9. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII - 745 “Dėl valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo”.
10. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX – 1569 patvirtinta Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (Žin., 2003, Nr. 52 – 2316).
11. Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. kovo 17 d. nutarimas Nr. XI-1281 „Lietuvos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas“.
12. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
13. Mielke U. Geriau supraskime sunkius vaikus. Vilnius: Lektūra, 1997.
14. Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. ISAK – 2667 patvirtinta Gabių vaikų ir jaunuolių ugdymo strategija.
15. Ugdyti vaikus daile/ Matlašaitienė R. (Sud.). Kaunas: Bigartas, 1999.
16. Vaikų darželio programa “Vėrinėlis”. Vilnius: Leidybos centras, 1993.
17. Verseckienė O., Marcinkas F. ir kt. Po tėviškės dangum. Etninio ugdymo gairės. 1995.
18. Vėrinėlis. Knyga auklėtojais. I-II dalys. Vilnius: Leidybos centras, 1999.
19. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. vasario 7 d. įsakymas Nr. ISAK – 179 „Dėl rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos patvirtinimo“.
- 20.

Programą parengė

Kauno rajono Ežerėlio lopšelio darželio darbo grupė
2016m.

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ PASIEKIMŲ VERTINIMO LENTELE

Vaiko vardas, pavardė.....

Vaiko amžius.....

Darželio lankymo pradžios data.....

PASIEKIMŲ SRITYS	I pusmetis	II pusmetis	KOMENTARAI
	Žingsniai		
1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI			
2. FIZINIS AKTYVUMAS			
3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA			
4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ			
5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA			
6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS			
7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS			
8. SAKY TINĖ KALBA			
9. RAŠY TINĖ KALBA			
10. APLINKOS PAŽINIMAS			
11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS			
12. MENINĖ RAIŠKA			
13. ESTETINIS SUVOKIMAS			
14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS			
15. TYRINĖJIMAS			
16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS			

17. KŪRYBIŠKUMAS			
18. MOKĒJIMAS MOKYTIS			